

A VASUTÜZEM SZAKKÖNYVTÁRI FELADATAI.

A technikai fejlődéssel lépést tartó tudományos kutató vagy gyakorlati szakember számára egyaránt fontos, hogy rendszeresen figyelemmel kísérhesse a műszaki eredményeket ismertető szakirodalmi kiadványokat. Ennek a lehetőségnek a biztosítása a vasutüzem területén is rendkívül sokirányú tevékenységet kíván. Köztudomásu, hogy napjainkban a műszaki irodalom hallatlanul gyors ütemben fejlődik, az új technikai eljárásokkal foglalkozó könyvek, folyóiratok száma oly mértékben gyarapodik, hogy feldolgozásukkal kapcsolatban a könyvtárosok és dokumentáristák számára számos új feladat vár.

Ennek következtében a könyvtárakban meg kell keresni azokat az eszközöket, amelyekkel elérhetők, hogy a könyvtári propaganda és dokumentációs munkában jobbra tegyék módszereiket, és minél alaposabban feldolgozott tájékoztató anyagot biztosítsanak szakembereik részére.

A vasutüzem műszaki ismeretanyagra vonatkozó igénye rendkívül széles kiterjedésű, heterogén dokumentációt kíván, amelyet egy centrális üzemi cél érdekeinek megfelelően kell összegyűjteni és összefüggéseiben is feldolgozni. Elsősorban az adott üzem profiljába tartozó leglényegesebb dokumentációs kiadványok rendszeresítésére kell irányítani a figyelmet, és biztosítani, hogy a kiadványok eljussanak az üzem egész területére.

A vasutüzem területén a műszak-fejlesztési osztály irányításával, és a **V a s u t i T u d o m á n y o s K u t a t ó I n t é z e t** közreműködésével már hosszabb idő óta megjelenik egy részletes, tudományos alapossággal összeállított tájékoztató, amely nagy példányszámban sokszorosítva eljut minden érdekelt szolgálati helyhez. A tájékoztató részletes ismertetést közöl a Vasuti Főosztály részére járó nagyszámú külföldi folyóirat cikkanyagáról. Dolgozóink ezenkívül az OMK által kiadott, tágabb körben mozgó Műszaki Lapszemléket is használják.

Igen örömdetes az egyes üzemek részéről már megvalósított gyakorlat, hogy a központi dokumentációs szemléken kívül összegyűjtik az üzem számára fontos szakirodalmat, és azt házilag sokszorosítva az egyes üzembrészek rendelkezésére bocsátják. A vállalatok helyi dokumentációs munkájának kiépítése biztosíthatná a speciális üzemi témakörök anyagának feldolgozását, és célszerűen egészítené ki a központi dokumentáció ismeretanyagát. Ennek érdekében meg kell terem-

tenünk a gyakorlatban már bevált módszerek fejlesztésével az üzem speciális feladataira vonatkozó címfordítások, referátumok folyamatos készítésének lehetőségét, és ezeknek dokumentációs közleményekénti megjelenését. Az üzemi szakkönyvtári hálózat útján a közleményeket el kell juttatni a hasonló profilu más vállalatokhoz is. Mindent meg kell tennünk annak érdekében is, hogy a műszaki beosztásban lévő dolgozóinkat megbarátkoztassuk a dokumentációs tevékenységbe való aktív bekapcsolódás gondolatával is. El kell érünk, hogy a szakkönyveken kívül a dokumentációs szolgáltatásokat is használják, éljenek ezek előnyeivel, és maguk is hozzájáruljanak a szolgáltatások kiszélesítéséhez.

A Vasuti Főosztály Központi Szakkönyvtára 1952 óta nagyot fejlődött, könyvanyaga megtízszereződött. Kiépültek az igazgatósági központi szakkönyvtárak, létrejött értékes, számottevő könyvanyaggal a Vasuti Tudományos Kutató Intézet és a MÁV Vasutervező Ü.V. szakkönyvtára is. A nagymértékben megnövekedett könyvanyag áttekinthető tanulmányozása céljából ez év folyamán előkészítjük a Központi Könyvkatalógust, amely valamennyi könyvtárunknak segítségére lesz.

Könyvtárhálózatunk területén fontos feladat a speciális üzemi szakirodalom /műszaki leírások, utmutatók, szabványok, tanfolyami jegyzetek, prospektusok stb./ gyűjtése és propagálása. Ezek a kiadványok évről-évre nagy példányszámban jelennek meg, ezért célszerű áttekinthető nyilvántartásokra központi téma-kartoték vezetése, esetleg külön szakkatalógusba való sorolásuk. A vasutüzem speciális jellegéből következően más országok is felhasználhatják kölcsönösségi alapon ezeket a kiadványokat, tehát ezt a kérdést ebből a szempontból is vizsgálni kell. Igen fontos továbbá a különböző díjszabások nyilvántartása, mert ezek a szállítófeleket is érdekelhetik. Vannak olyan kiadványok, amelyek történelmi, földrajzi, statisztikai, gazdasági stb. más tudományos vonatkozásban jelentősek. Különösen figyelemreméltóak ezen a téren a menetrend-könyv gyűjtemények, a vasuti utasítások, amelyek főleg történelmi tanulmányok összeállításához szükségesek.

A vasutüzemi szakkönyvtárhálózatban ez év folyamán számos új feladatot kívánunk megoldani. Megrendezzük az első könyvtári-dokumentációs kiállítást, amelynek során ismertetjük a vasutüzemi kiadványok történeti fejlődésének/útját, a legújabb vasutüzemi szakirodalmat, a modellek és szemléltetőeszközök legérdekesebb típusait, bemutatjuk fényképeken a vasutüzem szakkönyvtárhálózatának munkáját, különböző statisztikai és egyéb szemléltető formában az alközpont és az OMK kapcsolatát, továbbá a legújabb oktatófilmjeinket. E kiállítással egybekötve ankétot rendezünk, amelyen résztvesz a könyvtárhálózatunk minden dolgozója, a műszaki osztályok képviselői, a

* A kiállítást III. 9-én megnyitották.

szakszolgálati ágak oktatótisztjei. Résztvételükkel tárgyaljuk meg az 1960. évi munkaprogram egyes feladatait. Ez az ankét kísérleti jellegű lesz, a jövőre vonatkozólag az ankétok rendszeresítését tervezzük, és segítségükkel gondoskodunk a hálózat egységes munkastilusáról, az alapvető módszertani kérdések megvitatásáról, új módszerek bevezetéséről és a könyvtárfejlesztési feladatok érdekében megteendő intézkedésekről. Az ankéton elgondolásunk szerint az OMK is képviselhetné magát, és ezzel is erősítenénk az OMK-val fennálló kapcsolatainkat, amelyek az elmúlt évek során hasznosan fejlődtek.

Tervbevettük, hogy ankétokat az egyes igazgatási központokban is szervezünk, kiállítással egybekötve. Az igazgatóságok saját állományuk speciális anyagát mutatnák be. Az igazgatósági központok ankétjain a többi igazgatóság is képviseltetné magát, így egyuttal a tapasztalatcserét is szolgálja. Célzerű ezekre meghívni az üzemek ujtási előadóit is, valamint az egyes szakszolgálati ágak munkatársait. Alkalom nyílik itt megbeszélni a dokumentációs és könyvtári szolgáltatások felhasználásának előnyeit, kiemelve azokat a műszaki eredményeket, amelyek ebből eredtek.

Nagy figyelmet kívánunk fordítani a járműjavító üzemi vállalatok könyvtári és dokumentációs munkájának továbbfejlesztésére is. Kibővítjük a címléírásai, címfordítási munkák kereteit. Ahol erre lehetőség kínálkozik, és az üzem gyártási feladatai ezt szükségessé teszik, a vállalat részére járó folyóiratok teljes tartalomjegyzék-fordítását is elkészítjük. A járműjavítók szakkönyvtárainak több külföldi folyóiratot hozatunk a korábbinál, és ennek következtében a dokumentációs munkát is alaposabban megszervezzük, gondosan ügyelve a párhuzamosságok elkerülésére. Gondoskodunk a csatlakozó iparágak és szakmák irodalmának a felkutatásáról, és biztosítjuk részükre az OMK szolgáltatásait. E feladatok megoldásánál is alkalmazni kívánjuk az ankétok nyújtotta lehetőségeket.

A központi szakkönyvtár 1960-ban átfogó jellegű speciális katalógus kiadását is tervezi, amely összefoglalva tartalmazná a MÁV részére járó folyóirat-cimanyagot, a filmkópiák témavázlatát, a különböző ábrafüzetek, szemléltető falitáblák, oktatási modellek, egyéb oktatási segédeszközök, szolgálati utasítások stb. felsorolását. Kísérletképpen már 1959-ben összeállítottunk egy részletes oktatásfilmkatalógust. Ez magában foglalja az egyes témák rövid kivonatát, a tárgyalta műszaki témakör leglényegesebb mozzanatait, továbbá a filmtémák orosz és német nyelvű fordítását, így nemzetközi filmeserek lebonyolítására is felhasználható. Ez a katalógusforma a gyakorlatban jól bevált, kibővítése hasznosnak ígérkezik.

A szocialista országok vasutigazgatóságai által már eddig közzétett hasonló jellegű kiadványok nagymértékben támogatták a nemzetközi tapasztalatcseréket és a műszaki tudomá-

nyos együttműködést. Sokoldaluan használhatók fel a műszaki propaganda területén, és a mindennapi gyakorlati életben a dolgozók nélkülözhetetlen segítőivé válhatnak.

Összefoglalva: legfontosabb feladatunk, hogy állandóan bővítsük a könyvtárakat igénybevevők számát, felhívjuk dolgozóink figyelmét a műszaki irodalom és dokumentáció tanulmányozásának fontosságára. Fokoznunk kell a dokumentációs szolgáltatásokat, gondoskodnunk kell arról, hogy egyre szélesebb körben jussanak el üzemünk minden egységéhez.

Dr. Udvarhelyi Dénes

+=+=+=+=+=

Udvarhelyi, D.: Die fachbibliothekarischen Aufgaben des Eisenbahn-Betriebs.

Die schnelle Entwicklung der Technik erfordert die detaillierte Bearbeitung der Dokumentation der verschiedenen Wissenschaften. In dieser Hinsicht ist alle Möglichkeit vorhanden. Die Bibliotheken sollen erreichen, dass ihre Methoden bei der bibliothekarischen Arbeiten und bei der Dokumentation sich verbessern können.

Der Eisenbahnbetrieb verlangt zur Verbreitung der allgemeinen und Vertiefung der speziellen Wissenschaften eine sehr vielseitige Dokumentation.

Im Interesse dieses Zweckes soll der Bibliotheks-Apparat auf den Gebiet des Eisenbahnbetriebs zahlreiche Aufgabe lösen.

Erstens muss die ständige Erscheinung eines Dokumentations-Zentralblattes gesichert werden, um die Zeitschriftthemen des Betriebs bekannt zu machen.

Es ist auch für das Verfügungstellen der technischen Zentralblätter der OMK zu sorgen.

Es ist für jeden Betriebs-Teil, die eigene - örtlich interessante - Dokumentations-Bearbeitung zu unterstützen.

In Zukunft wird eine Dokumentation-Ausstellung eröffnet. Die Ausstellung wird mit einer Beratung verbunden sein. Hier werden die zeitgemäße Bibliotheks-Fragen bestritten und werden auch die Fachunterrichtfilme als wertvolles Hilfsmittel vorgezeigt.

Die Erfüllung unserer Ziele, mit Hilfe der OMK ergibt eine qualitative Besserung in den Bibliothek- und Dokumentations-Arbeiten.

+.+.+.+.+.+.+.+